

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО**

**ПРОГРАМА ЗА РЕФОРМА НА СРЕДНОТО СТРУЧНО
ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО
ТЕХНОЛОГИЈА НА ОБРАБОТКА
ИЗБОРНА ПРОГРАМА
за IV година
МАШИНСКА СТРУКА
машински техничар за производство

Скопје, мај 2002 година

1.ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1.Назив на наставниот предмет: ТЕХНОЛОГИЈА НА ОБРАБОТКА

1.2.Образовен профил и струка

1.2.1 Образовен профил: Машински техничар за производство

1.2.2. Струка: Машинска

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Изборна настава

1.4. Година на изучување наставниот предмет

1.4.1. Четврта година

1.5.Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 66 часа

1.6. Статус на наставниот предмет

1.6.1. Изборен предмет во функција на завршен испит

2.ЦЕЛИ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Целите на наставниот предмет се ученикот да:

- ја познава терминологијата од флексибилно -технолошки системи;
- ги класифицира транспортните системи во флексибилните производни системи;
- ги анализира индустриските работи;
- ја проценува улогата на индустриските работи;
- решава проблеми со компјутери од роботиката и флексибилните производни системи;
- се оспособува за самостојана, креативна и тимска работа.

3.ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

Знаењата што ги имаат стекнато учениците од наставните предмети : **технологија на обработка** од прва, втора и трета година и **автоматско управување и програмирање** од трета година, се основа за совладување на содржините од овој наставен предмет.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели <i>Ученикот:</i>	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
ФЛЕКСИБИЛНИ ТЕХНОЛОШКИ СИСТЕМИ	12	- Дефинира структура на флексибилни технолошки системи; - ја познава конфигурацијата на флексибилни производни системи; - го открива начинот на функционирање на флексибилни производни системи; - го анализира текот на материјалот во флексибилни производни системи; - го истакнува управувањето со алатите во флексибилни производни системи; - го познава програмирање на флексибилни производни системи.	Се објаснува структурата на флексибилните технолошки системи, се демонстрира и практично покажува, се организира работа во парови и индивидуално, се води насочена дискусија.	Технологија на обработка I, II, III, Автоматско управување и програмирање

ТРАНСПОРТНИ СИСТЕМИ ВО ФЛЕКСИБИЛНИ ПРОИЗВОДНИ СИСТЕМИ	10	- Ги поврзува работниот предмет и транспортниот систем; - ги класифицира транспортните системи; - ги предвидува компонентите во управувачкото ниво на автоматскиот транспортен систем; - ги селектира методите на генерирана патека на движење и сензори на положба кај автоматски водени колички; - ги комбинира хардверско и софтверско генерирање на патеките на движење.	Се објаснува транспортниот систем, се демонстрира и практично покажува, се организира работа во парови или индивидуално, се задава проблеми и се помага при решавањето на проблемите, се води насочена дискусија.	Технологија на обработка I,II,III, Автоматско управување и програмирање
ИНДУСТРИСКИ РОБОТИ И МАНИПУЛАТОРИ	10	- Ја познава кинематичката структура на индустриските роботи и видови координатни системи; - го објаснува функционалното движење; - ја проценува функционалната структура на механизмите на роботите и координатните системи; - ги класифицира индустриските роботи;	Се објаснува кинематиката на индустриските роботи се покажуваат слики и шеми од индустриски роботи, се организира работа во парови или индивидуално, се поставуваат проблеми од индустриските роботи, се даваат домашни задачи.	Машински елементи Технологија на обработка I,II,III, Автоматско управување и програмирање

СИСТЕМИ НА УПРАВУВАЊЕ СО РОБОТИТЕ И МАНИПУЛАТОРИТЕ	20	- Ја разбира архитектурата на управувачките системи; - го анализира сенквенционалното управување со манипулаторите (програмибилен логички автомат); - ги препознава елементите на управување со помош на серво системи- секвенционално и континуирано движење; - ја познава дигиталната реализација на управувањето; - ја проценува прецизноста на движењето; - ги класифицира современите методи на управување-интелегентни работи.	Се објаснува за системите на управување на роботите и манипулаторите , се прикажуваат слики и шеми од системите на управување со роботите и манипулаторите, се поставуваат проблеми, се задаваат домашни работи, организира работа во парови или индивидуално.	Технологија на обработка I,II,III, Автоматско управување и програмирање
СЕНЗОРСКИ СИСТЕМИ НА РОБОТ	7	- Ги класифицира сензорските системи; - ја познава улогата на сензорите кај роботите; - ги прикажува во главни црти тактилни роботни системи- сензори на допир и сила, бинарни сензори на допир, сензори на сила со материјали што реагираат на механички напрегања, мерење на сила со мерни ленти, индуктивни и капацитивни претворувачи;	Се објаснува сензорскиот систем кај роботите ,се демонстрираат сензори и практично се покажува, се организира работа во парови или индивидуално, се задаваат домашни задачи.	Технологија на обработка I,II,III, Автоматско управување и програмирање

		- ги покажува во главни црти оптоелектричните и акустичните системи: сензори на близина и растојание, сензори на близина, сензори на растојание други мерења.		
ПРОГРАМИРАЊЕ НА ИНДУСТРИСКИ РОБОТИ	3	- Решава проблеми од програмирање со водење; - решава проблеми од роботски програмски јазик.	Се организира работа во парови или индивидуално, се решаваат проблеми од роботскиот програмски јазик.	Технологија на обработка I,II,III, Автоматско управување и програмирање
ФУНКЦИОНАЛНИ ШЕМИ НА РОБОТИТЕ	4	- Ги објаснува компонентите на управувачките системи на индустриски работи; - препознава елементи на шеми на неколку типови индустриски работи.	Се организира работа во парови или индивидуално, се толкуваат шемите на роботите.	Технологија на обработка I,II,III, Автоматско управување и програмирање

4.2. Наставни методи и активности на учење

Според целите на наставниот изборен предмет **технологија на обработка**, се применуваат следниве методи: фронтална, дискусија, демонстрација, работа во група, учење преку сопствено откривање и др.

Активностите на ученикот се искажуваат со слушање, набљудување, прилежување, пресметување и применување, поединечно или во група, самостојно учење, користење литература, и пропаганден материјал.

Активностите на наставникот се искажуваат со објаснување на поими, релации, водење на дијалог, демонстрирање, поставување на прашања, организирање групна и индивидуална работа, решавање проблеми, следење и оценување на напредокот на знаењата и умеењата на учениците.

4.3. Организација и реализација на наставата

Воспитно-образовната настава, по овој наставен предмет, се реализира во специјализирана училница- кабинет, но исто така се организира посета на училишна работилница и производни претпријатија што работат со нумерички машини и имаат примена на работи во производниот процес. Наставата по овој предмет, се организира во две полугодија со два часа неделен фонд.

4.4. Наставни средства и помагала

Ефикасното реализирање на содржините од *технологија на обработка* е условено со користење на различни наставни средства и помагала: графоскоп, сметачи, слики и шеми.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањата на постигнувањата на учениците, е перманентна работа што се реализира преку усно и писмено проверување со тестови на знаења и решавање проблеми по секоја тематска целина од Програмата. Оценувањето на знаењата и умеењата на учениците согласно целите на Наставната програма е преку следење на нивниот напредок низ усно искажување, учество во дебати, преку резултатите од тестовите на знаење, а особено преку оспособеноста на учениците самостојно да решаваат проблеми.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВАТА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот по наставниот предмет *технологија на обработка*, треба да ги поседува следниве персонални , професионални и педагошки карактеристики, да е физички и психички здрав, да го познава македонскиот јазик и кирилското писмо, да е комуникативен и отворен за соработка, да е соодветно професионално образован со или без работно искуство, да ја сака педагошката работа и да напредува во неа, да е добар организатор, да е креативен и способен за примени на иновации во педагошката работа.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по машинство VII₁ со здобиена педагошко-психолошка и методска подготовка на соодветните факултети и положен стручен испит.

6.3. Стандард за простор

За реализација на наставата по наставниот избран предмет *технологија на обработка*, се користат специјализирани училниц , кабинети по машинство, опремени според Нормативот, како и во училишни работилници.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: мај 2002

7.2. Состав на работната група:

1. Виолета Грујевска, советник, раководител, Биро за развој на образованието-Скопје
2. Петар Бошковски, дипл. маш.инж., член, ДСЕМУ”Ѓорѓи Наумов”- Битола
3. Проф.д-р. Тодот Давчев, член, Машински факултет - Скопје
4. Слободан Џартовски, дипл.инж. маш., член, „8 -ми Септември”- Скопје

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 1.9.2002 година

9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната изборна програма по *технологија на обработка* ја одобри (донесе):_ министерот за образование и наука со решение бр.11-3368/1 од 24.06.2002